

Dosarul nr. 2ra-1163/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, A. Malîi, I. Dutca)

ÎNCHEIERE

20 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco,

în cauza civilă, la cererea depusă de către Ala Nicolaev, persoană interesată Serviciul Fiscal de Stat cu privire la declararea persoanei decedate,

împotriva deciziei din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco și a fost menținută hotărârea din 09 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 13 iunie 2019 Ala Nicolaev a depus în instanța de judecată cerere cu privire la declararea persoanei decedate.

În motivarea cererii petiționara a indicat că, Oleg Chiosa, domiciliat în mun. Chișinău, str. N. Milescu-Spătaru, 19/5, apartamentul nr. 13, fiind fratele său, în toamna anului 2000 a dispărut de acasă, din apartamentul enunțat, unde locuia împreună cu familia sa, adică cu părinții Ion Chiosa, Nina Chiosa și ea.

A menționat că, Oleg Chiosa a fost dat în căutare de către Comisariatul de poliție Ciocana, mun. Chișinău, fiind bănuț de săvârșirea unei crime grave, iar acțiunile de căutare și identificare a locului aflării acestuia, întreprinse de organul de urmărire penală, nu s-au soldat cu succes.

A susținut că, careva relații sau contacte cu Oleg Chiosa, membrii familiei, rudele sau cunoscuții săi nu au avut loc.

A solicitat declararea lui Oleg Chiosa, născut în anul 1974, cu ultimul domiciliu în mun. Chișinău, str. N. Milescu-Spătaru, 19/5, apartamentul nr. 13, ca fiind decedat.

Prin hotărârea din 09 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă cererea depusă de către Ala Nicolaev ca neîntemeiată.

La 14 iulie 2020 Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco, a declarat apel nemotivat, iar la 07 septembrie 2020 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea cererii.

Prin decizia din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel a reținut că, conform informației Agenției Servicii Publice nr.02- 2/2-17571 din 26 decembrie 2019, Oleg Chiosa, născut la 17 iunie 1974, este înregistrat cu viza de domiciliu în Republica Moldova, xxxx (f. d. 35).

Totodată, instanța de apel a reținut că, conform informației Comisariatului de poliție Ciocana, mun. Chișinău, fără dată și număr, Oleg Chiosa, xxxx, a fost dat în căutare de către CPS Ciocana, mun. Chișinău, dosar de căutare 200480365, fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 88 din Codul penal (f. d. 10).

Instanța de apel a menționat că, conform informației Inspectoratului General al Poliției de Frontieră nr. 35/7-4-1666 din 12 martie 2020, Oleg Chiosa, născut la 17 iunie 1974, în perioada 09 martie 2015-09 martie 2020 nu a înregistrat nici o traversare a frontierei de stat, iar conform informațiilor Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 3/1-1245 din 18 martie 2020 și a Penitenciarului nr. 17- Rezina nr. 5/1393 din 13 martie 2020, în perioada anilor 2000-2020 Oleg Chiosa, xxxx, nu s-a deținut în sistemul penitenciar al Republicii Moldova (f. d. 46- 48).

Afară de aceasta, instanța de apel a mai menționat că, conform informației Centrului de Medicină Legală nr. 202001E03336 din 22 martie 2020, în arhiva Centrului, în registrele de evidență a cadavrelor, secția tanatologie medico-legală Chișinău, Oleg Chiosa, xxxx, nu figurează ca persoană înregistrată/examinată în perioada anilor 2000 până în prezent, iar conform informației Inspectoratului de Poliție Ciocana nr. 34/20/2.59 din 09 ianuarie 2020, în privința lui Oleg Chiosa, născut la 17 iunie 1974, a fost pornit dosar de căutare nr. 2000480365, în temeiul art. 88 din Codul penal (în redacția anului 1961) și la moment se întreprind măsuri în vederea stabilirii și reținerii acestuia (f. d. 39, 50).

Prin urmare, făcând trimitere la art. 168 alin. (1) din Codul civil și ținând cont de circumstanțele de fapt menționate, instanța de apel a considerat justă și întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la respingerea cererii petiționarei Ala Nicolaev privind declararea lui Oleg Chiosa ca fiind decedat, or, aceasta nu întrunește condițiile de admitere a cererii cerute de lege, iar faptul că, Oleg Chiosa lipsește mai mult de trei ani de la domiciliu nu constituie temei de admitere a cererii, în condițiile în care în privința acestuia a fost pornit dosar de căutare nr. 2000480365, în temeiul art. 88 din Codul penal (redacția anului 1961) și la moment se întreprind măsuri în vederea stabilirii și reținerii acestuia.

Instanța de apel a remarcat că, Oleg Chiosa este anunțat în căutare de către organele de drept, deoarece este bănuț în comiterea unei infracțiuni grave, dar nu a dispărut în împrejurări ce prezentau o primejdie de moarte sau care ar putea indica că, acesta a decedat în urma unui anumit accident, condiții prevăzute de art. 168 alin.(1) din Codul civil.

Argumentele apelantei potrivit căroră, stabilirea faptului privind declararea decesului lui Oleg Chiosa este necesară pentru soluționarea procedurii succesorale, instanța de apel le-a apreciat critic, or, aceste circumstanțe nu pot constitui temei de admitere a cererii cu privire la declararea persoanei decedate.

La 31 mai 2021 Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea cererii.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate și ilegale, deoarece instanțele judecătorești nu au apreciat în mod corespunzător probele administrate și nu au stabilit adevăratele împrejurări ale cauzei, precum și au aplicat eronat normele de drept material și procedural.

A considerat neîntemeiate și ilegale concluziile instanțelor judecătorești precum că, chiar dacă Oleg Chiosa lipsește mai mult de trei ani de la domiciliu, acesta nu constituie temei de admitere a cererii, în condițiile în care în privința acestuia a fost pornit dosar de căutare nr. 2000480365, în temeiul art. 88 din Codul penal (redacția anului 1961) și la moment se întreprind măsuri în vederea stabilirii și reținerii lui.

A menționat că, nu există nicio lege, care ar prevedea că, acțiunea privind declararea persoanei decedate trebuie respinsă pe motiv că, în privința acestei persoane este pornită o cauză penală, iar instanțele judecătorești au aplicat în mod eronat normele de drept material.

A susținut că, constatarea faptului că, Oleg Chiosa a fost anunțat în căutare deja mai mult de trei ani și în urma realizării măsurilor operative de căutare de către organele de poliție nu s-a stabilit locul aflării acestuia sau careva contacte cu recurenta sau alte rude confirmă în mod incontestabil că, Oleg Chiosa lipsește mai mult de 3 ani de la ultimul său domiciliu, iar aceste împrejurări cad sub incidența art. 168 alin. (1) din Codul civil și servesc drept motiv pentru admiterea cererii.

A afirmat că, concluziile instanțelor judecătorești precum că, dispariția lui Oleg Chiosa nu se datorează unor împrejurări ce prezentau o primejdie de moarte sau care ar putea indica că, acesta a decedat în urma unui anumit accident sunt neîntemeiate și confirmă suplimentar că, instanțele judecătorești au interpretat eronat prevederile art. 168 alin. (1) din Codul civil.

A relevat că, prima situație ce derivă din norma juridică citată se referă la faptul că, persoana poate fi declarată decedată prin hotărâre a instanței de judecată dacă timp de 3 ani la domiciliul său lipsesc date despre locul unde se află, iar cea de a doua situație se referă la faptul că, persoana poate fi declarată decedată după 6 luni dacă aceasta a dispărut în împrejurări ce prezentau o primejdie de moarte sau care dau temei de a presupune că, a decedat în urma unui anumit accident, situații ce pot fi aplicate în mod alternativ.

A notat că, raportând norma de drept enunțată la circumstanțele cauzei, se atestă că, acestea cad sub incidența primei situații și nicidecum instanțele judecătorești nu puteau să invoce în concluzii cea de a doua condiție.

A relevat că, instanțele judecătorești, la examinarea cauzei, nu au ținut cont de Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 07 iulie 2008 privind practica judiciară cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică și declararea persoanei dispărută fără urmă sau decedată.

A invocat că, în cadrul examinării cauzei în instanța de apel au fost prezentate înscrisuri suplimentare, depunerea cărora nu a fost posibilă în cadrul examinării cauzei de către prima instanță, prin acestea fiind aduse argumente de rigoare în favoarea temeiniciei circumstanțelor de drept și de fapt, confirmând în acest sens importanța lor pentru examinarea justă a cauzei.

A mai invocat că, instanța de apel a acceptat aceste înscrisuri, însă nu le-a dat apreciere complexă în raport cu celelalte mijloace de probă.

Prin referința depusă la 26 iulie 2021 Serviciul Fiscal de Stat a solicitat de a considera recursul inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat pe adresa electronică a reprezentantului recurente și a intimatului copia deciziei contestate la 29 martie 2019. Respectiv, recursul urma a fi declarat până la 29 mai 2021, însă dat fiind faptul că, 29 mai și 30 mai 2021 au fost zile de sâmbătă și duminică, prin prisma art. 112 alin. (2) CPC, care stabilește că, dacă ultima zi a termenului este nelucrătoare, acesta expiră în următoarele zi lucrătoare, termenul de declarare a recursului a expirat la 31 mai 2021.

Astfel, recursul declarat la 31 mai 2021 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Ala Nicolaev, reprezentată de către avocatul Galina Chiricenco, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

judecătorii

Ala Cobăneanu

Dumitru Mardari

Mariana Pitic